

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ:

ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΜΑΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ελένη Β. Ζωγράφου, ΠΕ06

ΣΧΟΛΕΙΟ

1° Δ. Σ. Κορωπίου

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

1. Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Μέσα από την εφαρμογή μη-τυπικής ομαδοσυνεργατικής μεθοδολογίας, βασισμένη στη βιωματική εμπειρία των μαθητών και σε τεχνικές ανατροφοδότησης, σκοπός της πρακτικής ήταν η σταδιακή δόμηση της έννοιας «Δημοκρατία» και η σύνδεσή της με τα δικαιώματα, μέσω του τρίπτυχου “κατανόηση της έννοιας–κριτική προσέγγιση–εφαρμογή στην καθημερινότητα”

Η εκπαιδευτική πρακτική βασίστηκε σε δύο τεχνικές κάθε φορά: την τεχνική των «Ισχυρισμών»/ «Καταστάσεων»/ «Σκηνών» κατά την έναρξη και την τεχνική των «Παρεμβάσεων» στο τέλος, προκειμένου ο/η εκπαιδευτικός να ‘υπονομεύσει’ μη αποδεκτές καταστάσεις και να διευκολύνει τους μαθητές να αναστοχαστούν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Υλοποιήθηκαν Παιδαγωγικά Εργαστήρια με βάση το εκπαιδευτικό υλικό του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων «Δημοκρατία και Εκπαίδευση». Υποστηρικτικά χρησιμοποιήθηκαν μαθησιακές πρακτικές από το Φωτόδενδρο, σχετικά βίντεο της Βουλής των Ελλήνων και της Πρεσβείας της Ιαπωνίας και Χάρτες των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η πρακτική περιέλαβε συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα «Εργαστήρι Δημοκρατίας» στη Βουλή και «Νόμοι και Κανόνες στο Ιαπωνικό Σχολείο» στην Πρεσβεία.

Οι δραστηριότητες, ενώ αρχικά φαίνονται απλές ως διαδικασία, στην πραγματικότητα είναι πολύ «έντονες» για την/τον εκπαιδευτικό καθώς συνδέονται με ποικίλες βιωματικές εμπειρίες και απαιτούν συνεχή ανατροφοδότηση της συζήτησης, προκειμένου ο εκπαιδευτικός να καθοδηγεί και να κατευθύνει το συλλογισμό των μαθητών με «λογική συνέχεια».

Η Αγγλική γλώσσα αφορούσε την εξοικείωση των μαθητών με τους σχετικούς όρους και χρησιμοποιήθηκε περιστασιακά από μαθητές με ικανοποιητική γνώση Αγγλικής. Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων εξ'ολοκλήρου στην Αγγλική απαιτεί ένα σχετικά ομοιογενές επίπεδο γλωσσομάθειας στην τάξη.

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να αξιοποιηθεί ως έχει ή να προσαρμοστεί και να αφορά διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας ή σχολεία που εντάσσουν πρόσφυγες.

Η ενσυναίσθηση της αξίας της Δημοκρατίας και των Δικαιωμάτων είναι το βασικό άυλο αλλά ουσιαστικό αποτέλεσμα της πρακτικής, με άμεσο και έμμεσο αντίκτυπο στους μαθητές. Οι επιμέρους θεματικές αναδεικνύουν επίσης διαπροσωπικά ζητήματα που απαιτούν ήπια διαχείριση. Εξίσου σημαντική αποδεικνύεται η «έκθεση» των μαθητών σε μορφές εκπαίδευσης που δίνουν έμφαση στις προσωπικές δεξιότητες και στη συμμετοχική προσέγγιση. Η εκπαιδευτική πρακτική χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Μαθαίνουμε Παρέα».

2. Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

2.1 Στοιχεία σχεδιασμού

Πρόκληση: Το σχολείο είναι άτυπα διαπολιτισμικό. Ένα ποσοστό 60-70% των μαθητών προέρχονται κυρίως από την Ινδία και τις Βαλκανικές χώρες. Η εκπαιδευτική πρακτική συνδέθηκε άμεσα με την ανάγκη για αλληλοσεβασμό και ανεκτικότητα ανάμεσα σε μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα - βασικές αξίες της δημοκρατικού πολιτεύματος.

Καινοτόμα Διδακτική Προσέγγιση:

Η πρακτική στοχεύει στην ενσυναίσθηση και περιλαμβάνει δραστηριότητες ομαδοσυνεργατικής μη-τυπικής εκπαιδευτικής μεθοδολογίας με επιμέρους ενότητες και στόχους, που εντάσσονται στην ευρύτερη θεματική της έννοιας «Δημοκρατία». Οι δραστηριότητες και τα εργαστήρια βασίστηκαν στην υπάρχουσα γνώση και βιωματική εμπειρία των μαθητών και συνέβαλαν στην ενσυναίσθηση και τις δεξιότητες τους ως προς την παραγωγή λόγου με επιχειρήματα μέσα σε ομάδες.

2.2 Διδακτικοί στόχοι

Βασικός σκοπός της εκπαιδευτικής πρακτικής είναι η ανάδειξη δημοκρατικών συμπεριφορών.

Διδακτικοί στόχοι:

Πρώθηση των εννοιών «Δημοκρατία», «Νόμοι», «Κανόνες», «Δικαιώματα», «Διαφορετικότητα»

Εκμάθηση σχετικών όρων στην Αγγλική γλώσσα

Συνεργασία σε ομάδες

Συζήτηση σε ολομέλεια με επιχειρήματα

Άσκηση κριτικής και έκφραση γνώμης

Ανάπτυξη δεξιοτήτων διαπραγμάτευσης

Ανάδειξη και διαχείριση θεμάτων με ήπιο τρόπο

Μακροπρόθεσμος στόχος: Βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων

3. Πραγματοποίηση της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

3.1 Περιβάλλον – πλαίσιο

Περιβάλλον

Για την επίτευξη των διδακτικών στόχων η εκπαιδευτική πρακτική εφαρμόστηκε σε ώρες του μαθήματος της Αγγλικής γλώσσας με διάρκεια 5 μήνες συνολικά, συμπεριλαμβανομένων των εξωσχολικών διδακτικών επισκέψεων στη Βουλή των Ελλήνων και στην Πρεσβεία της Ιαπωνίας στην Αθήνα με σκοπό την παρακολούθηση δύο εκπαιδευτικών προγραμμάτων /βίντεο («Δημοκρατία και Εκπαίδευση» και «Νόμοι και Κανόνες στο Ιαπωνικό Σχολείο».

Πλαίσιο

Οι δραστηριότητες ξεκινούσαν κάθε φορά με μια σειρά «Ισχυρισμών», «Καταστάσεων» ή «Σκηνών», σύμφωνα με τις οποίες οι μαθητές όφειλαν να πάρουν θέση και να αιτιολογήσουν τη θέση τους. Σταδιακά οι δραστηριότητες οδηγούνταν σε προσωπικό επίπεδο, σε βιώματα και εμπειρίες από την καθημερινότητά μας. Στο τέλος κάθε δραστηριότητας τα ευρήματα της κάθε ομάδας αξιολογούνταν μέσα στην τάξη μαζί με τους μαθητές οδηγώντας σε συμπεράσματα για την αξία της Δημοκρατίας.

3.2 Ηλικιακή ομάδα

Τάξεις: Δ', Ε' και ΣΤ' Δημοτικού

Πολιτισμικό περιβάλλον: 60-70% των μαθητών προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, κυρίως από την Ινδία και Βαλκανικές χώρες.

Προάστιο, αστική -αγροτική περιοχή με μεσαίο κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο.

3.3 Πρότερες γνώσεις και διάρκεια εφαρμογής

Οι δραστηριότητες βασίστηκαν στην υπάρχουσα γνώση και βιωματική εμπειρία των μαθητών.

Η εκπαιδευτική πρακτική ένταξε στοιχεία από την καθημερινότητά μας και ανάσπρε βιωματικές εμπειρίες.

Χρησιμοποιήθηκαν συνεχόμενα 2ωρα, χωρίς διάλλειμμα, που ισχύουν στην Α/θμια (συνολικά 18 ώρες ανά τάξη, εξαιρουμένων των εξωσχολικών επισκέψεων, με συνολική διάρκεια 5 μήνες).

Η Αγγλική χρησιμοποιήθηκε περιστασιακά σε δραστηριότητες από μαθητές με ικανοποιητικό επίπεδο γλωσσομάθειας. Στόχος άλλωστε ήταν η εξοικείωση με τους σχετικούς όρους στην Αγγλική.

3.4 Αναλυτική περιγραφή της πραγματοποίησης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 1: «Εγώ και ο άλλος μου εαυτός»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Μέγεθος ομάδας: Ολομέλεια - Ασκήσεις βιωματικής ενσυναίσθησης

Ρόλος του διδάσκοντα: Εμπυχωτής

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: Ο εκπαιδευτικός «υπονομεύει» την ισχύ των στερεοτυπικών αντιλήψεων με σύντομα σχόλια.

Στόχοι: • Να συνειδητοποιήσουν ότι είναι μέλη πολλών ομάδων ταυτόχρονα, ανάλογα με το κοινό χαρακτηριστικό που τους ενώνει με τους άλλους • Να καλλιεργήσουν την αίσθηση του ανήκειν σε διαφορετικές ομάδες • Να υιοθετήσουν συμπεριφορές που προάγουν την αποδοχή του διαφορετικού.

Περιγραφή: Πρόκειται περί τριών επιμέρους δραστηριοτήτων. Στην πρώτη, οι μαθητές κινούνται ελεύθερα μέσα στην τάξη και ο εκπαιδευτικός τους ζητά να αλλάξουν τρόπο βαδίσματος και κίνησης και να περπατήσουν σαν να ήταν «όλοι άντρες», «όλοι γυναίκες», «όλοι νέοι», «όλοι γέροι», «όλοι τυφλοί», «όλοι μεθυσμένοι», «όλοι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα».

Υπονόμηση των στερεότυπων: Όλοι οι άντρες περπατούν με τον ίδιο τρόπο; Δεν υπάρχουν γυναίκες που δεν περπατούν χαριτωμένα; Όλοι οι γέροι είναι ανήμποροι; Σκεφθείτε πόσες ικανότητες έχει ένας τυφλός που περπατάει μόνος του στο δρόμο.

Στη δεύτερη δραστηριότητα, καθώς οι μαθητές συνεχίζουν να κινούνται ελεύθερα στον χώρο, ο εκπαιδευτικός φωνάζει δυνατά κάποιο χαρακτηριστικό τους και οι μαθητές θα συγκροτούν ομάδες, πχ ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες ανάλογα με: • Τον μήνα της γέννησής τους/ • Τον αριθμό των μελών της οικογένειας • Τον τόπο της καταγωγής τους • Το νούμερο των παπουτσιών τους κλπ. Για παράδειγμα: «Εδώ όσοι έχουν γεννηθεί τον Ιανουάριο και στη σειρά οι υπόλοιποι ανά μήνα...»/«Εδώ όσοι ανήκουν σε διμελή οικογένεια εδώ, τριμελή εδώ...»/«Εδώ όσοι κατάγονται από νησιά, εδώ όσοι κατάγονται από πρόσφυγες...»/«Εδώ όσοι φοράνε παπούτσια νούμερο 38, εδώ 39... κλπ).

Στην τελευταία δραστηριότητα ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να καθίσουν σε κύκλο και να παρατηρήσουν με προσοχή τους συμμαθητές τους καταγράφοντας σε έναν κατάλογο τα κοινά στοιχεία που εντοπίζουν ανάμεσα στον εαυτό τους και καθένα από τους συμμαθητές τους (πχ είδος ρούχων, χρώματα, άλλα χαρακτηριστικά κλπ). Ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές τώρα να συγκροτήσουν ομάδες με αυτούς που έχουν τα περισσότερα κοινά χαρακτηριστικά.

Υπονόμηση των στερεότυπων: Πόσα κοινά χαρακτηριστικά έχουμε; Είδατε που τελικά έχουμε περισσότερες ομοιότητες από όσες νομίζουμε;

Αποτελέσματα: Συνειδητοποίηση ότι ο καθένας μπορεί να ενταχθεί σε πολλές και διαφορετικές ομάδες και ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι για να συνδεθούμε με τους ανθρώπους όσο διαφορετικοί και αν είμαστε.

Δείγμα Καταλόγου ονομάτων στον ιστότοπο
<http://foundation.parliament.gr/central.aspx?slid=1101444114016461460627>

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 2: « Αντιστρέφοντας ρόλους»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Μέγεθος ομάδας: ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Εμπυχωτής

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: Ο εκπαιδευτικός «υπονομεύει» την ισχύ των στερεοτυπικών αντιλήψεων με ερωτήσεις.

Στόχοι: • Να αναγνωρίσουν τους στερεότυπους ρόλους φύλου και χαρακτηριστικά σε ιστορίες και την καθημερινότητα • Να συζητήσουν τους παραδοσιακούς και μη-παραδοσιακούς ρόλους φύλου • Να ενθαρρύνουμε την ισότητα των φύλων

Περιγραφή: Με βάση μια αναδιατυπωμένη ιστορία αντιστροφής ρόλων (Σταχτοπούτα), ο εκπαιδευτικός οδηγεί σταδιακά τους μαθητές να σκεφτούν χαρακτηριστικά και δραστηριότητες που θεωρούν τυπικές για τους άντρες και τις γυναίκες στην καθημερινότητά τους. Στη συνέχεια, ζητά από τα παιδιά να καταγράψουν τα σχόλιά τους για ασυνήθιστες συμπεριφορές, πρώτα στην ιστορία και μετά στην πραγματική ζωή.

Υπονόνηση των στερεότυπων: ▪Γνωρίζετε πραγματικούς άντρες και γυναίκες που δεν έχουν τα τυπικά χαρακτηριστικά των αντρών ή των γυναικών; Γιατί είναι ασυνήθιστα; ▪ Ποια χαρακτηριστικά είναι βιολογικά για τους άντρες ή τις γυναίκες και ποια από αυτά είναι πεποιθήσεις, νοοτροπίες ή στερεότυπα;

Αποτελέσματα:

Ο απολογισμός περιστρέφεται γύρω από δύο ερωτήσεις: ▪Είναι τα στερεότυπα άδικο για τους άντρες και τις γυναίκες; ▪Πώς τα στερεότυπα του φύλου δημιουργούν ανισότητα μεταξύ αγοριών και κοριτσιών;

Φωτόδενδρο: Άσκηση συμπλήρωσης κενών για την ισότητα των φύλων «Άντρες και γυναίκες ίσοι στη ζωή και την εργασία», <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3531?locale=el>

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 3: «Τα δικαιώματά μας»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Μέγεθος ομάδας: Ομάδες εργασίας και Παρουσίαση σε Ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Διδακτικός με βάση τα «Φύλλα Εργασίας»

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: ελεύθερη επιλογή στις απαντήσεις των Φύλλων εργασίας και Παρέμβαση του εκπαιδευτικού στην ολομέλεια

Στόχοι: • να βοηθήσει τους μαθητές να αναγνωρίσουν τα δικαιώματά τους καθώς και τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων, • να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν

ίσα δικαιώματα και αξίζουν ίσης αντιμετώπισης, ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές τους.

Περιγραφή: Ο εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε ομάδα ένα Φύλλο εργασίας, που περιλαμβάνει διαφορετικές φωτογραφίες παιδιών (πχ ένα εργαζόμενο παιδί, ένα παιδί στον πόλεμο κλπ) καθώς και μια ακόμα φωτογραφία με ένα παιδί του «πλούσιου» κόσμου με το οποίο συνδιαλέγεται το παιδί της πρώτης φωτογραφίας. Δίνει επίσης τον απλοποιημένο Χάρτη των Δικαιωμάτων του Παιδιού και οι μαθητές αναζητούν ποια από τα δικαιώματα του Χάρτη καταπατώνται στη ζωή του παιδιού της φωτογραφίας, αλλά και τα δικαιώματα που φαίνονται ότι προστατεύονται στη φωτογραφία του παιδιού από τις πιο πλούσιες χώρες.

Παρέμβαση: • εξηγείς στους μαθητές πόσο διαφορετική μπορεί να είναι η ζωή για εκατομμύρια παιδιά στον κόσμο, • κατά πόσο τα δικαιώματα τα οποία απολαμβάνουν τα παιδιά των πιο πλούσιων χωρών είναι εξασφαλισμένα για πάντα, • αν είναι εξασφαλισμένα ισότιμα για όλα τα παιδιά στις χώρες αυτές (από τί εξαρτάται, πχ οικογενειακό εισόδημα, μορφωτικό επίπεδο, πολιτεία κ.λπ.).

Αποτελέσματα: Οι μαθητές, «μπαίνοντας» στη θέση άλλων παιδιών, συνειδητοποιούν τα ποικίλα προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο, καθώς και τις καταπιέσεις που υφίστανται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό οδηγεί στην ανάδειξη της αναγκαιότητας του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αποδοχής του «διαφορετικού».

Τα Φύλλα Εργασίας βρίσκονται στον ιστότοπο <http://foundation.parliament.gr/central.aspx?slid=1101444113216461453528>

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 4: «Ψήφισε με τα πόδια σου!»

Διάρκεια: (2 διδακτικές ώρες)

Μέγεθος ομάδας: Συζήτηση με κίνηση στην τάξη ανάλογα με το «Συμφωνώ» & «Διαφωνώ» και στη συνέχεια Ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστής και εμπυχωτής της συζήτησης με βάση τους «Ισχυρισμούς».

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: • Καλεί τα πιο ήσυχα παιδιά να εκφράσουν τη γνώμη τους. • Η ώρα συζήτησης για τον κάθε ισχυρισμό θα πρέπει να περιορίζεται, ούτως ώστε η δραστηριότητα να μην καταστεί υπερβολικά χρονοβόρα. • Ενθαρρύνει τα

παιδιά να κάνουν γρήγορες, σύντομες κινήσεις κατά τις παύσεις από ερώτηση σε ερώτηση.

Στόχοι • Να γίνει κατανοητό το δικαίωμα στη συμμετοχή • Να αναπτυχθεί η ικανότητα ακρόασης • Να αναπτυχθούν οι ικανότητες στη συζήτηση και την επιχειρηματολογία.

Περιγραφή: Τα παιδιά λαμβάνουν μια θέση στην αίθουσα και εξηγούν και υποστηρίζουν τις γνώμες τους. Χωρισμός της αίθουσας σε δυο μέρη με πινακίδες ΣΥΜΦΩΝΩ και ΔΙΑΦΩΝΩ στο κάθε άκρο. Με κάθε ισχυρισμό τα παιδιά θα πρέπει ατομικά να αποφασίσουν αν συμφωνούν ή διαφωνούν και μετά να σταθούν στο σημείο όπου βλέπουν τη σχετική πινακίδα. Ο στόχος θα είναι να πείσουν τα άλλα παιδιά να αλλάξουν τη γνώμη και θέση τους.

Δείγματα «Ισχυρισμών»: • Όλα τα παιδιά, ακόμη και τα μικρότερα, έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν τη γνώμη τους σε θέματα που τα επηρεάζουν. • Τα παιδιά δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων στην οικογένεια. Οι γονείς ξέρουν καλύτερα τι είναι καλό για τα παιδιά. • Είναι επικίνδυνο να εκφράζουν τα παιδιά τη γνώμη τους για σχολικά θέματα. • Κάθε παιδί μπορεί να συμμετέχει στο σχολικό συμβούλιο/το μαθητικό συμβούλιο, με ίσα δικαιώματα. • Τα παιδιά που έχουν αντιμετωπίσει προβλήματα με το νόμο, χάνουν το δικαίωμα συμμετοχής τους σε οποιαδήποτε διαδικασία λήψης αποφάσεων. • Δεν έχουν όλα τα παιδιά το ίδιο δικαίωμα συμμετοχής. Τα φτωχά παιδιά δε μπορούν να συμμετέχουν τόσο όσο άλλα. • Το να συμμετάσχει κανείς στο σχολείο, σημαίνει να μιλά πολύ στην τάξη.

Αποτελέσματα: Ενσυναίσθηση του Δικαιώματος στη «Συμμετοχή» που αφορά όλους ισότιμα.

Υποστηρικτικό υλικό: Μικρή Πυξίδα

Φωτόδενδρο: Σταυρόλεξο σχετικό με την κοινή ζωή των ανθρώπων σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες, «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ», <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3542?locale=el>

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 5: «Ένα Σύνταγμα για την ομάδα μας»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Είδος δραστηριότητας: Συζήτηση, Ομοφωνία, Δημιουργία Κανόνων

Οργάνωση τάξης: Εργασία σε ομάδες και ολομέλεια

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστικός και διδακτικός, κατευθύνει την παρουσίαση των κανόνων

Στόχοι: • Να κατανοήσουμε τη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων και υποχρεώσεων • Να συνδέσουμε τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις με την καθημερινή ζωή • Να δώσουμε έμφαση στη συμμετοχή για τη δημιουργία και την προστασία των δικαιωμάτων.

Περιγραφή:

Φάση 1: Οι μαθητές σε ολομέλεια εξερευνούν τους κανόνες και τις υποχρεώσεις με προτάσεις τύπου «Δεν έχω το δικαίωμα να ___ επειδή...». Κάνουμε έναν κατάλογο όλων αυτών και ζητάμε από τους μαθητές να μετατρέψουν τις προτάσεις σε θετικές, τύπου «Έχω το δικαίωμα να ___»

Οι μαθητές σε ομάδες θέτουν τρία ή τέσσερα βασικά δικαιώματα με βάση τη φράση «Όλοι έχουν το δικαίωμα να...». Μπορούν να γράψουν ένα δικαίωμα μόνο όταν όλη η ομάδα συμφωνεί με στόχο να μην έχουμε πολλούς κανόνες αλλά κανόνες που όλοι αποδέχονται.

Οι μαθητές σε ολομέλεια παρουσιάζουν τα δικαιώματα που αποφάσισαν και ο εκπαιδευτικός τα καταγράφει στον πίνακα. Δίπλα σε κάθε δικαίωμα, ο εκπαιδευτικός ρωτά ποια υποχρέωση πρέπει να έχει κάθε άτομο ώστε όλοι να απολαμβάνει αυτό το δικαίωμα. Συνδέουμε δηλ. τα Δικαιώματα με τις Υποχρεώσεις γύρω από το ποια υποχρέωση περιλαμβάνει το κάθε δικαίωμα. Δημιουργούμε δύο στήλες όπως παρακάτω:

Δείγμα Κανόνων	
Δικαιώματα	Υποχρεώσεις
Όλοι έχουν δικαίωμα στην ίση μεταχείριση.	Έχω την υποχρέωση να φέρομαι σε όλους δίκαια.
Όλοι έχουν το δικαίωμα να λένε τη γνώμη τους ελεύθερα.	Θα πρέπει να δίνω σε όλους το δικαίωμα να λένε τη γνώμη τους.

Φάση 2: Οι μαθητές ανά ομάδες αναπτύσσουν ένα 'σύνταγμα' για την τάξη τους δηλώνοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, προκειμένου να τα συνδέσουν με την καθημερινότητά τους και να δημιουργήσουν ένα κοινά συμφωνημένο σύνολο από κανόνες και υποχρεώσεις για την ομάδα.

Αποτελέσματα: Συζήτηση σε ολομέλεια τι σημαίνει να υπάρχουν κανόνες για την ομάδα, οι οποίοι φτιάχτηκαν από την ίδια την ομάδα. Συσχετισμός της διαδικασίας αυτής με τον τρόπο που φτιάχνονται οι νόμοι σε μια Δημοκρατία και πόσο σημαντικό είναι η ομάδα και η κοινωνία να φτιάξει η ίδια τους δικούς της κανόνες.

Υποστηρικτικό υλικό: «Μικρή Πυξίδα»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 6: «Σκηνές Εκφοβισμού»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Μέγεθος ομάδας: Ελεύθερη κίνηση στην τάξη και συζήτηση

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστής και εμπυχωτής της συζήτησης με βάση τις «Σκηνές».

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: Επιλέγει πρώτα τους μαθητές που επέλεξαν την «ανοιχτή γωνία» για να μιλήσουν και κατόπιν όλους τους υπόλοιπους

Στόχοι: • να αναγνωρίσουμε τα διαφορετικά είδη εκφοβισμού • να αναλύσουμε τις διαφορετικές αντιδράσεις για τον εκφοβισμό • να συσχετίσουμε τον εκφοβισμό με τα δικαιώματα και τη δημοκρατία

Περιγραφή: Ο εκπαιδευτικός σημειώνει τις τέσσερις γωνίες της τάξης ως αριθμούς 1-4. Τα παιδιά θα πρέπει να μπορούν να κινούνται ελεύθερα από τη μια γωνία στην άλλη. Για κάθε σκηνή εκφοβισμού υπάρχουν τρεις πιθανές αντιδράσεις που αντιστοιχούν στους αριθμούς της τάξης. Στην περίπτωση που καμιά αντίδραση δεν είναι αυτή που θέλουν, πηγαίνουν στην «ανοιχτή γωνία».

Αποτελέσματα: Συμβολή στην κατανόηση ότι Δημοκρατία και εκφοβισμός δεν συνυπάρχουν και στην ανάλυση των διαφορετικών αντιδράσεων στον εκφοβισμό.

Υποστηρικτικό υλικό: «Μικρή Πυξίδα»

Δείγμα «Σκηνές εκφοβισμού»

Οι φίλοι σου αρχίζουν να σε φωνάζουν με διάφορα επίθετα, στέλνοντάς σου άσχημα μηνύματα στο κινητό και αναγκάζοντας σε να τους δώσεις πράγματα. Δε νιώθεις καλά όταν αυτά τα πράγματα συμβαίνουν. Τι πρέπει να κάνεις;

1. Τίποτα. Πρέπει να έχεις κάνει κάτι λάθος για να σου συμπεριφέρονται έτσι οι φίλοι σου.
2. Αρχίζεις και εσύ να τους φωνάζεις με διάφορα επίθετα απειλώντας τους.
3. Μιλάς στους γονείς σου ή στον καθηγητή σου και τους λες το τι συμβαίνει.
4. Κάτι άλλο (Ανοιχτή γωνία)

Μια ομάδα παιδιών μέσα στην τάξη σου διαδίδουν φήμες για σένα που σε πληγώνουν, στέλνοντας σε διάφορα άτομα μηνύματα. Τώρα πολλά παιδιά δε σε παίζουν και δε σου μιλούν. Ακόμη και οι φίλοι σου έχουν αρχίσει να σκέφτονται ότι μπορεί οι φήμες να είναι αληθινές. Τι κάνεις;

1. Τίποτα. Κανείς δεν θα σε πιστέψει αν όλοι πιστεύουν ότι οι φήμες είναι αληθινές.
2. Αρχίζεις και εσύ να διαδίδεις άσχημες φήμες για άλλα παιδιά.
3. Λες σε όλους ότι οι φήμες είναι αναληθείς.
4. Κάτι άλλο (Ανοιχτή γωνία)

.....
.....

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ 7: «Η Κάθε Ψήφος Μετρά»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Μέγεθος ομάδας: Ομάδες εργασίας

Ρόλος του διδάσκοντα: Συντονιστής και εμπνευστής της συζήτησης με βάση τις «Καταστάσεις».

Τρόπος καθοδήγησης της συζήτησης: Συντονιστής

Στόχοι • Να κατανοήσουν την έννοια των δημοκρατικών εκλογών • Να αναγνωρίσουν τη σπουδαιότητα της συμμετοχής του πολίτη

Περιγραφή: Ο εκπαιδευτικός μοιράζει σε όλες τις ομάδες την «Κατάσταση» για να τονίσει την ποικιλία λύσεων για την ίδια κατάσταση. Μοιράζει επίσης «Ρόλους» για κάθε παιδί για να τονίσει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Εξηγεί πως θα προχωρήσουν σε μια εικονική

ψηφοφορία για να αποφασίσουν για τη συγκεκριμένη κατάσταση. Όμως θα πρέπει πρώτα να συμφωνήσουν ποιο σχέδιο είναι το καλύτερο.

Συγκρίνουν τα διάφορα σχέδια που αναπτύχθηκαν για την Κατάσταση με «παρεμβάσεις» από τον/την εκπαιδευτικό: Σε ποια σημεία ταυτίζονται τα σχέδια; Σε ποια σημεία διαφέρουν τα σχέδια; Ποια ιδέα θα λειτουργήσει καλύτερα; Βασικό ρόλο στην όλη διαδικασία παίζουν οι ερωτήσεις κρίσης: «Είναι δημοκρατική... Είναι δίκαιη... Είναι μυστική... Γνωρίζουμε ποιον και γιατί την/τον ψηφίζουμε...?».

Αποτελέσματα: Συσχετίζουμε τις δημοκρατικές διαδικασίες με τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από συζήτηση για το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου και τη σημασία να εξασκεί κάποιος τα δικαιώματά του.

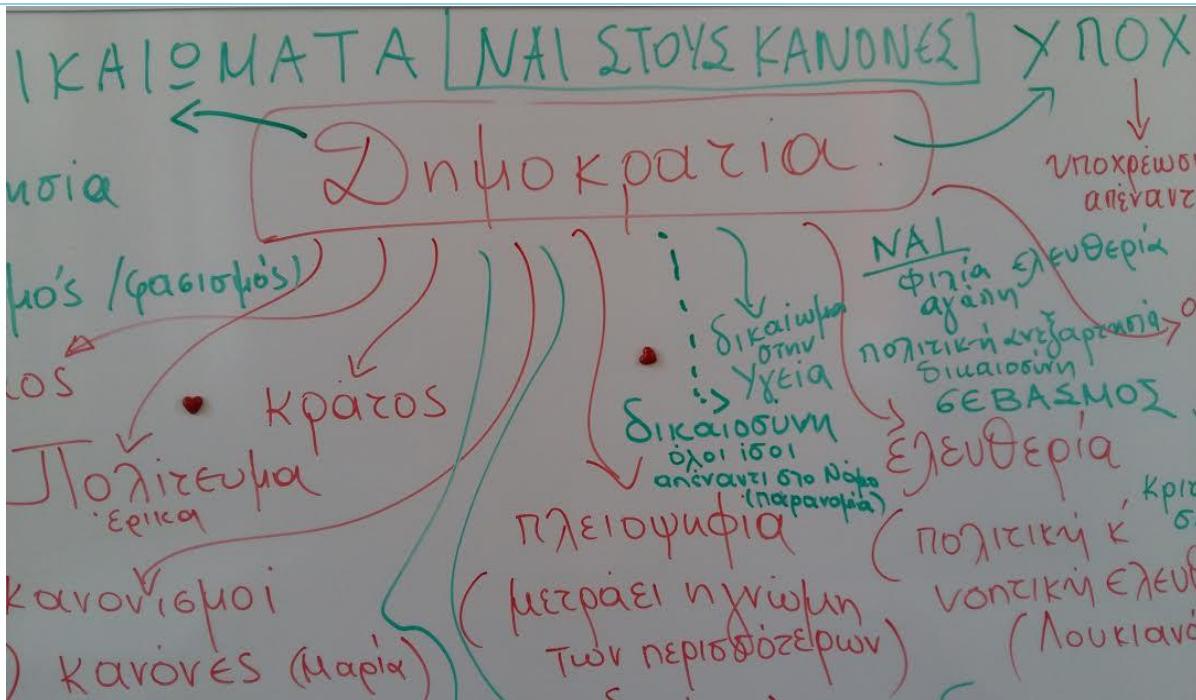
Φωτόδενδρο: Παρουσίαση για τον τρόπο διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών «ΠΩΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ»; <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3528?locale=en>

ΔΕΙΓΜΑ ΠΙΘΑΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στην ομάδα σας έχει δοθεί ένα δώρο 200 ευρώ. Ο αρχηγός της ομάδας σας λέει πως η ίδια η ομάδα θα πρέπει να αποφασίσει πώς θα τα ξοδέψετε. Μερικά παιδιά θέλουν να οργανώσουν πάρτι. Άλλα, να πάνε εκδρομή. Άλλα, θέλουν να αγοράσουν καινούρια παιχνίδια για τη βιβλιοθήκη. Ένα άλλο, θέλει ένα ηλεκτρολόγιο. Υπάρχουν 6 παιδιά στην ομάδα σας. Πώς θα αποφασίσετε δημοκρατικά για το πώς θα χρησιμοποιηθούν τα χρήματα;

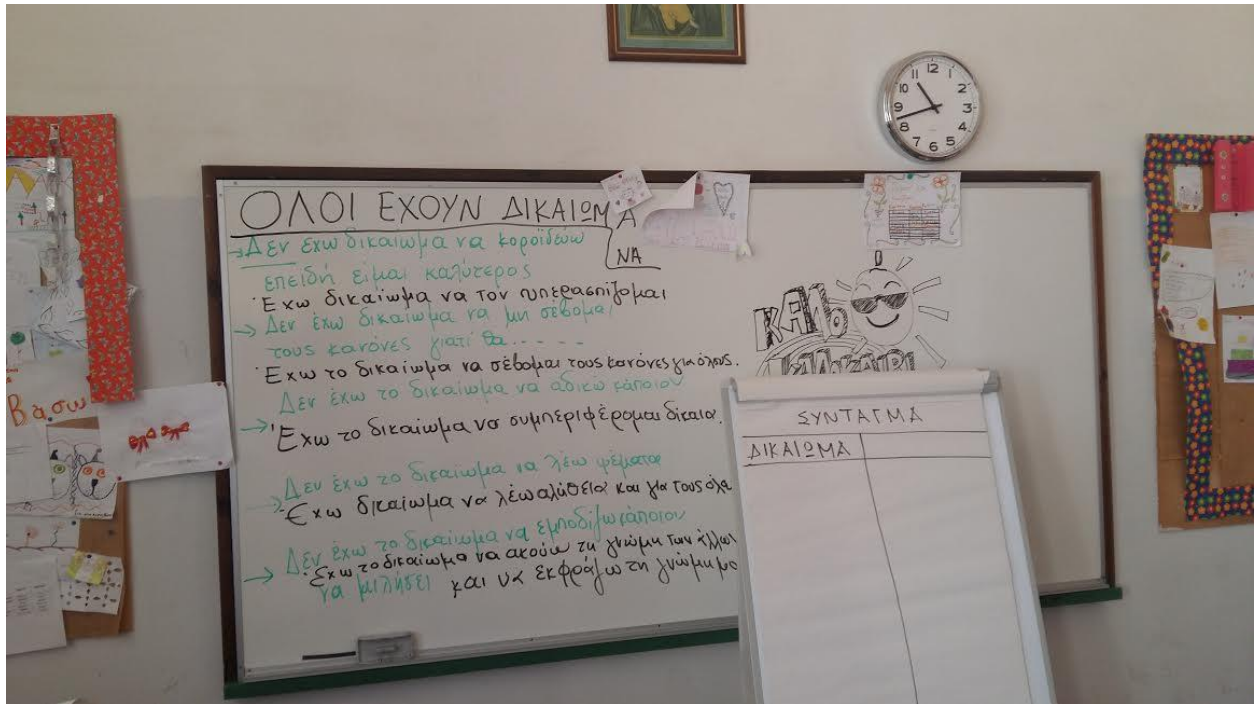
Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ
ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ

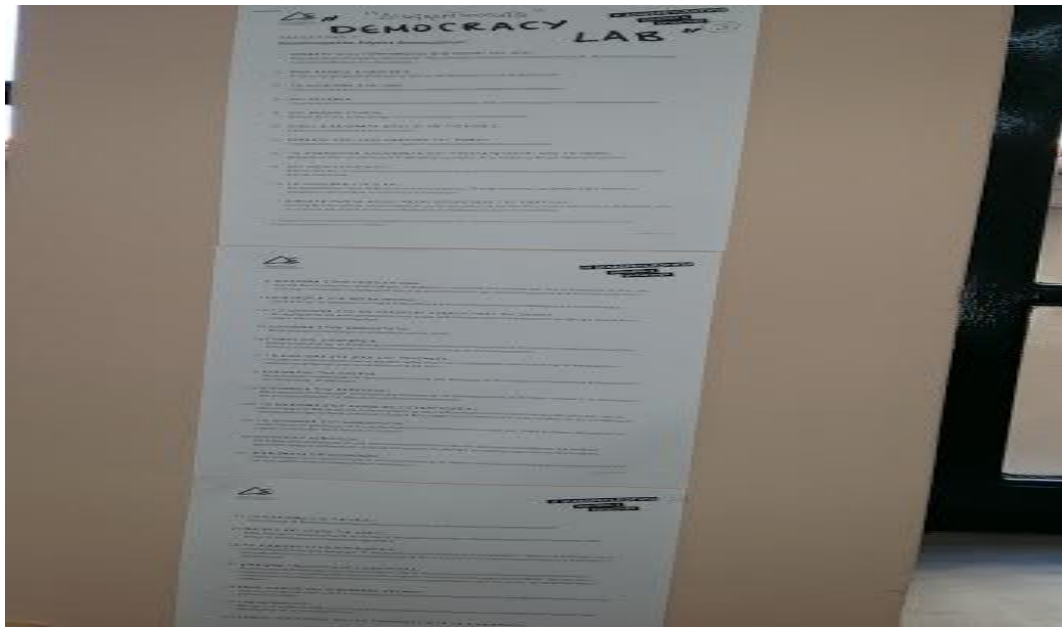
ε. Διαβάστε τον (απλοποιημένο) Χάρτη Δικαιωμάτων και σημειώστε ποια από αυτά τα δικαιώματα καταπατώνται στη ζωή του παιδιού της φωτογραφίας...
ΕΣΕΙΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑ... ΑΠΟ ΒΑΙ... ΑΝ ΠΡΟΣΩΠ... ΣΑΙ... ΔΙΚΑΙΩΜΑ... ΣΤΟ ΝΑ... ΑΝΟΙΧΤΑ... ΑΘΑΡΑ... ΤΡΟΠΟ... ΝΑ... ΕΞΕΙΣ... ΔΙΚΑΙΩΜΑ... ΣΤΗΝ... ΕΚΦΡΑΣΗ... ΤΗΣ... ΕΚΦΡΑΣΗΣ... ΤΟ... ΔΙΚΑΙΩΜΑ... ΣΤΟ... ΠΑΙΧΝΙΔΙ... ΦΑΓΗΤΟ... ΚΑΙ... ΣΤΕΝΗ... ΜΑ... ΘΑ... ΤΟ... ΔΙΚΑΙΩΜΑ... ΣΤΗΝ... ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

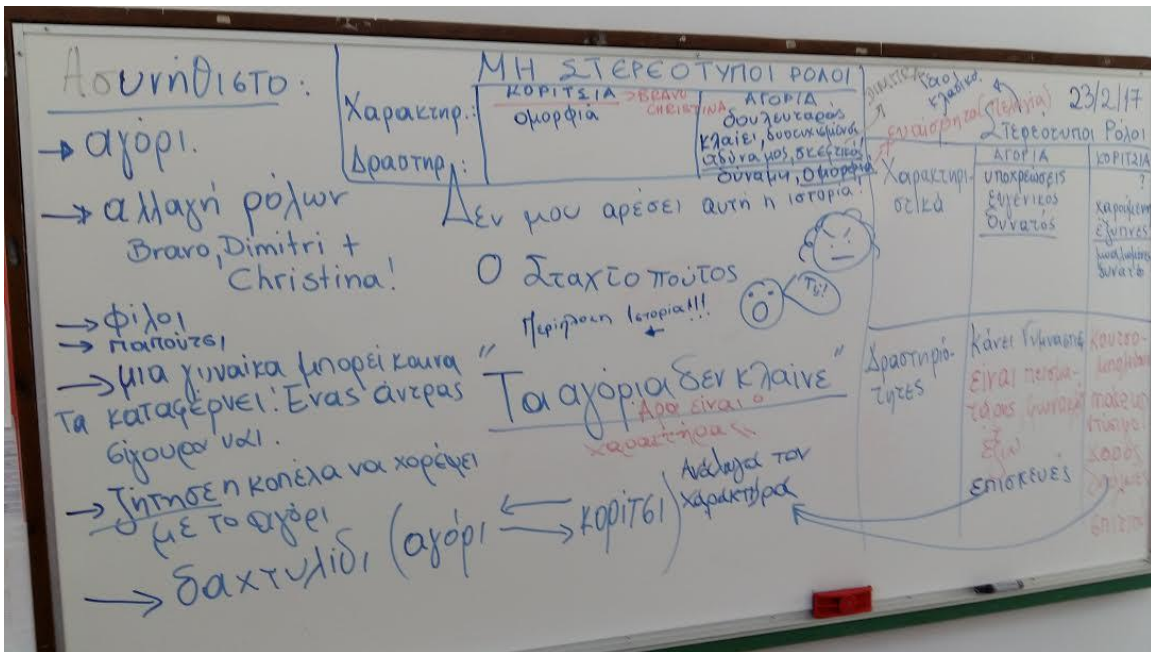
στ. Δείτε την παρακάτω φωτογραφία και γράψτε έναν διάλογο ανάμεσα στα δύο αυτά παιδιά.

- Με λέγε Billy είμαι 7 χρονών και έχω 6 αδέρφια και είμαι ορφανός από τους γονείς.
 - Με λέγε Νίτα είμαι 8 χρονών είμαι μονοπαίδι και μένω στην Ελλάδα. ποια είναι τα αγαπημένα σου παιχνίδια;
 - Το αγαπημένο παιχνίδι μου είναι η πινακίδα αλλά δυστυχώς δεν προλαβαίνω να παίξω γιατί εργαζομαι.
 - Εργάζεσαι;

4. Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

4.1 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Η εκπαιδευτική πρακτική εμπλουτίζεται και «ξεφεύγει» από τον παραδοσιακό τρόπο μάθησης της έννοιας της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων, όπως αυτά παρουσιάζονται στο σχολικό εγχειρίδιο.

Η εκπαιδευτική πρακτική εντάσσει στοιχεία από την καθημερινότητά μας, άρα συνδέεται άμεσα με πρότερη βιωματική γνώση. Τα παιδιά αντιλαμβάνονται με μεγαλύτερη ευκολία από τους ενήλικες, ιδιαίτερα τις δύσκολες και αφηρημένες έννοιες, όταν τις συνδέουν με την καθημερινότητά τους.

Η εξοικείωση των σχετικών όρων στην Αγγλική έγινε «αβίαστα» μέσα από τις ομάδες.

Η εκπαιδευτική πρακτική συνέβαλε στα διαπροσωπικά ζητήματα μεταξύ των μαθητών, χωρίς οι μαθητές να αντιλαμβάνονται σε ποιο ζήτημα ή σε ποιον μαθητή αναφέρονται, ιδιαίτερα όταν αφορά πολυπολιτισμικά σχολεία. Η δυναμική των σχέσεων μεταξύ των μαθητών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και η παρούσα διαδικασία διευκολύνει την ανάδειξη προβλημάτων και την ομαλή «επίλυσή» τους.

Οι δραστηριότητες βοήθησαν στην ανάδειξη διαπροσωπικών ζητημάτων με ήπιο τρόπο και στη διαχείριση θεμάτων που συμβαίνουν καθημερινά στο σχολείο. Στην πρωτοβάθμια οι μαθητές είναι περισσότεροι «ανοιχτοί» και λιγότερο προκατειλημμένοι, οπότε οι «παρεμβάσεις» αυτού του είδους έχουν άμεσα αποτελέσματα.

Ο στόχος «βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων» αλλοδαπών και μη μαθητών εκτός σχολείου (πχ συναναστροφή στη γειτονιά) μπορεί να αποτιμηθεί σε βάθος χρόνου και απαιτεί καθιέρωση παρόμοιων δράσεων σε πιο σταθερή βάση στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος. Η εξοικείωση των μαθητών με δημοκρατικούς θεσμούς και η γνώση για τις δημοκρατικές διαδικασίες κινήθηκε προς αυτή την κατεύθυνση.

4.2 Απρόσμενα γεγονότα

Οι δραστηριότητες, ενώ αρχικά φαίνονται απλές ως διαδικασία, στην πραγματικότητα είναι πολύ «έντονες» για την/τον εκπαιδευτικό. Η τεχνική των «Ισχυρισμών», των

«Σκηνών» και των «Καταστάσεων» απαιτούν εμβάθυνση, ανάλυση και συνεχή ανατροφοδότηση της συζήτησης από τον/την εκπαιδευτικό, ώστε να καθοδηγεί και να κατευθύνει το συλλογισμό των μαθητών με «λογική συνέχεια» για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων.

Η ενσυναίσθηση είναι πολύ πιο αναπτυγμένη σε μικρότερης ηλικίας παιδιά από ότι σε ενήλικες. Με εξέπληξαν οι αυθόρμητες αντιδράσεις των μαθητών σε δύσκολα ζητήματα καθώς και η 100% ενεργή συμμετοχή όλων.

Χρειάστηκε να κάνω αναπροσαρμογή για την υλοποίηση του υλικού της Βουλής.

4.3. Εκπαιδευτική τεχνική σε σημαντικά στιγμιότυπα

Βασική τεχνική για να υπάρχει ουσιαστικό αποτέλεσμα είναι η παρέμβαση του εκπαιδευτικού στην αποτίμηση/αξιολόγηση, τη δεύτερη ώρα κάθε δραστηριότητας. Απαιτούνται, κατά συνέπεια, διδακτικά δώρα προκειμένου η δεύτερη ώρα να λειτουργήσει διττά:

α. ως σύνοψη των συμπερασμάτων που έβγαλαν οι ίδιοι οι μαθητές

β. ως παρέμβαση του εκπαιδευτικού προκειμένου να ‘υπονομεύσει’ μη αποδεκτές καταστάσεις ή να διευκολύνει τους μαθητές να αναστοχαστούν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Οι δραστηριότητες αυτού του τύπου απαιτούν υποχρεωτικά την παρέμβαση του εκπαιδευτικού, διαφορετικά θεωρώ ότι είναι ατελείς σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα.

4.4. Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

Έγινε αναπροσαρμογή και απλοποίηση οδηγιών του εκπαιδευτικού προγράμματος «Δημοκρατία και Εκπαίδευση» του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, με βάση τις

ιδιαιτερότητες του σχολείου και τις ανάγκες των μαθητών,
<http://foundation.parliament.gr/central.aspx?slid=1101444113216461453528>

ΙΔΡΥΜΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Χρησιμοποιήθηκαν υποστηρικτικά:

Φωτόδενδρο

- Εννοιολογικός Χάρτης «ΈΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ»
<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3529?locale=el>
- Άσκηση συμπλήρωσης κενών για την ισότητα των φύλων: «ΑΝΤΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΙΣΟΙ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ», <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3531?locale=el>
- Παρουσίαση για τον τρόπο διεξαγωγής των δημοτικών εκλογών: «ΠΩΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ»; <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3528?locale=el>
- Σταυρόλεξο σχετικό με την κοινή ζωή σε μικρότερες ή μεγαλύτερες ομάδες: «ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ», <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3542?locale=el>

Βίντεο /Χάρτες

- «Νόμοι και Κανόνες στο Ιαπωνικό Σχολείο», Πρεσβεία της Ιαπωνίας στην Αθήνα
- «Εργαστήρι Δημοκρατίας» Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων
- «Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα;» <http://gr.humanrights.com/#/what-are-human-rights>
- Απλοποιημένος Χάρτης των Δικαιωμάτων του Παιδιού της Βουλής
- Εγχειρίδιο COMPASITO του ΣτΕ

4.5.Αξιοποίηση, γενίκευση, επεκτασιμότητα

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική μπορεί να αξιοποιηθεί ως έχει ή να προσαρμοστεί από οποιαδήποτε ειδικότητα εκπαιδευτικού. Μπορεί να αφορά διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης.

Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί με προσαρμογή των οδηγιών- σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας ή σχολεία που εντάσσουν πρόσφυγες- στο σχολείο μας φοιτούν αρκετοί αλλοδαποί μαθητές και η πρακτική υλοποιήθηκε με επιτυχία.

Οι προαναφερθείσες πηγές εμπεριέχουν και άλλες πρακτικές. Σημαντικό είναι να επιλεγονται πρακτικές που αντιστοιχούν στις ανάγκες των μαθητών/του τμήματος/του σχολείου, ώστε να αναδεικνύουν διαπροσωπικά ζητήματα που απαιτούν ενσυναίσθηση και ήπια διαχείριση.

5. Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Αναφέρετε εδώ τυχόν πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε.

Βιβλία (open library) <http://www.openbook.gr/compasito-mikri-pyxida/>

Σημειώσεις

Χάρτες

Websites <http://www.latsis-foundation.org/ell/ekpaidefsi-epistimi-politismos/ekpaidefsi/protovathmia/mathainoume-parea/2017/ergastiri-dimokratias-oi-nomoi-kai-oi-kanones-os-yperaspistes-ton-dikaiomaton-mas>

Λογισμικό